

Raport tematic despre educație (martie 2015)

Îmbunătățirea accesului la educație de calitate pentru copii din Pata Rât

1. Coordonarea activității Unității Mobile din Pata Rât, facilitarea înscrierii la școală a copiilor din comunitatea de pe rampa de gunoi, pregătirea și însoțirea lor la școală

În perioada iulie-septembrie 2014 a avut loc o micro-intervenție realizată de către echipele de specialiști cu scopul specific de a înscrie la școală copiii de pe rampa de gunoi de la Pata Rât.

În cadrul etapei de pregătire (iulie-septembrie 2014) au avut loc următorii pași:

1. *Evaluarea tuturor familiilor de pe rampă și identificarea copiilor de vârstă școlară (6 până la 8 ani).* A fost realizată o bază de date cu informațiile culese de pe teren. Au fost identificați 16 copii cu vârste între 6 și 8 ani, care ar putea fi înscriși la școală începând cu luna septembrie 2014.

2. *Planificarea activităților de înscriere la școală la nivel instituțional și a resurselor umane corespunzătoare.* Planul de acțiune conține pașii necesari și resursele de care este nevoie pentru a elabora un program de școlarizare.

3. *Organizarea și derularea de activități educaționale zilnice pentru un grup de 16 copii cu scopul pregătirii lor pentru școală.* Zilnic au fost organizate activități educaționale pentru cei 16 copii la Unitatea Mobilă din Pata Rât în vederea stabilirii unei rutine/unui program necesar pregătirii participării lor la cursuri. Atât copiii cât și părinții acestora au fost implicați în aceste activități zilnice.

Programul educațional a avut de asemenea ca scop oferirea de oportunități profesioniștilor de a evalua copiii în ceea ce privește maturitatea școlară dar și de a identifica domenii în care copiii mai au nevoie de ajutor pentru dezvoltarea lor la nivel social, afectiv și cognitiv. Scopul acestor activități este ca acești copii să își formeze aptitudini sociale de bază necesare pentru integrarea lor la școală. În timpul acestei activități s-a realizat câte un raport pentru fiecare copil. La sfârșitul programului 14 din cei 16 copii au fost înscriși la școală – doi dintre ei la o școală din afara județului Cluj.

4. *Organizarea activităților de pregătire pentru părinți.* Părinții tuturor copiilor au luat parte la un proces de evaluare care a ajutat la conturarea un plan de suport pentru fiecare familie, plan menit să identifice nevoile și resursele pe care se bazează programul. Au fost organizate, de asemenea, discuții individuale și întâlniri de grup pentru a afla despre condițiile necesare pentru a putea înscrie copii la școală și tipul de suport de care are nevoie fiecare familie în parte.

5. *Identificarea școlilor din municipiul Cluj și din Zona Metropolitană Cluj unde pot fi înscriși copii la școală.* Identificarea școlilor a fost anticipată prin prezentarea programului Inspectoratului Școlar Județean, care a aprobat politica abordării programului. Astfel, un număr de 20 de școli au fost contactate în vederea colaborării privind înscrierea copiilor romi la școală. Majoritatea școlilor au refuzat invocând diverse motive și evitând să adreseze direct problema rezidenței copiilor. Doi dintre directorii de școli au refuzat să înscrie copii de pe rampa de gunoi exprimându-și neliniștea cu privire la reacțiile negative care ar putea veni din partea altor părinți ai căror copii sunt înscriși la școală. Trei directori de școală de la patru școli au fost deschiși în totalitate încă de la început și au acceptat să înscrie 12 copii, câte trei în fiecare școală.

6. *Pregătirea dosarelor copiilor și a familiilor lor conținând: examinări medicale, evaluări ale maturității școlare, evaluarea nevoilor familiilor și ale resurselor necesare pentru susținerea participării copiilor la cursurile școlare.*

Pregătirile pentru înscriere includ: înscrierea copiilor la un medic de familie, evaluări, examinări medicale cerute de către procedura de înscriere la școală, completarea formularelor și semnarea lor de către părinți. Dosarele copiilor au fost completate cu toate documentele necesare.

7. *Mobilizarea resurselor necesare pentru frecventarea cursurilor școlare în ceea ce privește:*

- a. Transportul
- b. Proviiziile școlare
- c. Îmbrăcăminte
- d. Mâncare
- e. Personal pentru suport

8. *Evaluarea nevoilor școlii care au înscris copiii și pregătirea unui răspuns în ceea ce privește suportul.* Au fost contactați învățătorii și a fost realizată o evaluare a nevoilor pentru a putea răspunde într-un mod eficient și pentru a preveni posibile abandonuri școlare.

9. *Organizarea resurselor și coordonarea suportului privind frecventarea cursurilor școlare în fiecare zi.* Personalul a fost angajat și format pentru a putea implementa activitățile pe perioada proiectului.

2. Susținerea frecventării cursurilor școlare a copiilor (15 septembrie – prezent)

Programul zilnic are următorul format:

5.15 a.m.	trezirea părinților și a copiilor;
5.45 a.m.	ducerea copiilor de la rampa de gunoi la Unitatea Mobilă;
5.45-6.45 a.m.	spălarea copiilor și schimbarea hainelor;
6.45-7.15 a.m.	micul-dejun;
7.15 a.m.	personalul însoțește copii la școală;
7.15-8.15 a.m.	curățenie la Unitatea Mobilă;

11-12 a.m. plecare spre școală pentru a-i aștepta pe copii;
13-15.30 p.m. primirea copiilor înapoi la Unitatea Mobilă, odihnă, prânz, teme;
15.30-16.30 p.m. însoțirea copiilor înapoi acasă.

Media frecvenței la cursurile școlare până la data de 10 februarie 2015 este de aproape 80%. Atunci când copii au lipsit motivat sau nemotivat de la școală, membrii echipei de educație de la unitatea mobilă au făcut vizite părinților, iar acolo unde a fost necesar informațiile de documentare a cazurilor au fost transmise managerilor de caz.

Colegii din echipa de educație fac vizite regulate barăcilor de pe rampă cu scopul de a oferi feedback părinților despre activitățile și performanțele școlare ale copiilor lor, dar și pentru a obține informații despre situația și nevoile familiilor. Trei din șapte părinți au vrut și putut să meargă la școală să-și observe copiii în timp ce desfășoară activități. Reacțiile lor au fost toate pozitive și au apreciat deschiderea școlii și atitudinile inclusive ale celorlalți părinți. Situația privind starea de sănătate a copiilor sau a membrilor familiilor lor a fost transmisă medicului care face vizite regulate la Unitatea Mobilă sau, în dintre 7 situații, ele au fost transmise managerilor de caz.

3. Sprijin acordat școlilor pentru susținerea eforturilor de funcționare într-un mod tolerant și inclusiv

Scopul activităților cu copiii, profesorii și părinții este de a crește gradul de solidaritate, toleranță și ajutor reciproc la școală.

Importanța *colaborării cu școlile partenere* este benefică nu numai pentru că stabilește legături între familii și școală, dar și pentru că oferă instrumente specialiștilor, părinților, copiilor și pentru evaluarea și gestionarea conflictelor și a altor probleme de educație. Conflictele și neînțelegerile își au originea în necunoaștere și neglijarea abordării celuilalt.

Au fost organizate două întâlniri pentru *intervenția într-o situație de criză* în una dintre școlile partenere. La una dintre întâlniri au participat părinți și educatori, iar la cea de-a doua numai copiii. Mediatorul și liderul de grup a fost un psiholog care lucrează în echipa de proiect. Acesta a folosit activități ludice cu copiii, jocuri și activități de sociometrie cu tot grupul.

Este important ca abordarea pe care o folosesc managerii de caz pentru evaluarea nevoilor familiilor, pentru informarea și rezolvarea situațiilor lor de urgență să fie aplicată similar și în școli. Această acțiune cuprinde clasa, părinții și educatorii. Un mod bun de a lucra cu școlile este folosind practicile restaurative: au avut loc niște întâlniri în care părțile implicate în conflict și neînțelegeri au avut ocazia să raporteze faptele și să-și exprime sentimentele cu privire la evenimente.

Rezultatul așteptat al acestor întâlniri a fost o înțelegere reciprocă a perspectivei celuilalt care resimte consecințele evenimentului și încercarea de a găsi o modalitate de reconectare socio-emoțională cu ceilalți.

Modalitatea de colaborare cu școlile inclusive a fost prin *medierea între educatori, copii și părinți*, întâlnirile ludice cu copiii având drept scop socializarea, exprimarea liberă a nevoilor personale și medierea conflictului. Întâlnirile cu profesorii de la școală au avut drept teme de discuție problemele educative și de comportament. Astfel, un grup mic de copii beneficiază de ședințe de terapie cu un psiholog. Doi copii desfășoară activități de corectare a vorbirii și trei dintre ei au întâlniri săptămânale cu mentorii lor. Este nevoie ca trei alți copii să urmeze ședințe de logopedie.

Trei copii de la școala Montessori participă în continuare la *sesiuni individuale sau de grupuri mici de psihoterapie* și avem în vedere încă doi copii pe care să-i înscriem la această activitate. Astfel, am organizat o întâlnire pe tema consilierii speciale și a nevoilor de intervenție pentru copiii romi de la această școală și a serviciilor pe care le putem oferi prin intermediul proiectului. Am discutat aceste aspecte cu asistentul social și directorul școlii și am primit o listă cu copiii din comunitățile din Pata Rât care învață în această școală și problemele cu care se confruntă în procesul de educație.

La începutul lunii martie am avut o întâlnire la CCRDII, fosta Școală Specială nr 2, ocazie cu care, într-un context interdisciplinar, am făcut o prezentare a proiectului pentru asistentul social, mediatorul școlar și directorul și am discutat despre nevoile pe care le au aceștia. Am făcut aceasta tocmai pentru a *corela activitățile educative cu nevoile identificate*. La această școală sunt înscriși aproximativ 70 de copii care locuiesc în comunitățile din Pata Rât, acesta fiind și motivul pentru care am mers acolo.

Pentru a identifica nevoile elevilor am folosit o abordare multi-nivel: elev, familie, comunitate, școală și am căutat zonele de intervenție comună. Astfel am putut propune o intervenție în școli prin organizarea unor grupuri consultative folosind tehnici restaurative. Pe lista temelor discutate am identificat: pedepsele negative și limitele manipulării pentru optimizarea procesului instructiv-educativ, relația triadică elve-familie-profesor, specificitățile culturale, susținerea copiilor pentru prevenirea abandonului școlar, incluziunea socială etc.

4. Desfășurarea activităților de asistență socială în școlile selectate pentru prevenirea abandonului

Această activitate își propune să identifice copiii și familiile aflate în situații de risc de abandon școlar prin concentrarea atenției asupra zonei Pata Rât, evaluarea nevoilor și resurselor, pregătirea unui plan de servicii și implicarea altor instituții (serviciile de protecție a copilului, alți furnizori de servicii, managerii de caz din proiect în cazuri mai serioase).

Văzut printr-o perspectivă ecologică abandonul școlar este strâns legat de mediul familial și cartierul în care locuiesc copiii. *Intervenția managerilor de caz* are la bază o abordare fundamentată pe puncte forte și vizează explorarea și utilizarea resurselor familiilor din comunitățile din Pata Rât. Un aspect central îl reprezintă împuternicirea familiilor pentru susținerea copiilor pentru continuarea educației sau reintegrarea lor la școală prin înscrierea în sisteme formale de educație.

Evaluarea punctelor tari și a resurselor familiale în vederea susținerii copiilor la școală este multidimensională, privind atât protecția, cât și îngrijirea pe care o primesc copiii în familie, identificarea adulților suportivi și a relațiilor dintre membrii familiei și interacțiunea cu mediul extern. Este la fel de important să evidențiem importanța *evaluării continue* pe parcursul procesului de intervenție și importanța tuturor pașilor desfășurați în timpul intervenției.

Dată fiind importanța creării de *relații de încredere* cu familiile pe care le sprijină, intrarea managerilor de caz în comunitate s-a întâmplat treptat, pe parcursul a numeroase vizite. Evaluările familiale au dus la preluarea a 16 cazuri familiale care urmăresc 24 de copii care merg la școală; intervenția în acest caz contribuind în mod activ la prevenirea abandonului școlar. Cazul celor 12 copii, ai celor 8 familii de pe rampă, care merg la școală reprezintă o altă componentă de prevenire pe care o fac asistenții sociali.

De la începutul lui ianuarie 2015 au fost mai multe întâlniri între managerii de caz din proiect și familii pentru îmbunătățirea comunicării pentru a facilita prevenirea abandonului școlar. În două cazuri au fost realizate *intervenții imediate*. În ambele cazuri copii au lipsit de la școală, dar cauzele au fost identificate foarte repede, astfel că au putut fi remediate. Un caz a fost rezolvat cu succes, însă în cel de-al doilea caz, absențele se repetă și sunt cauzate de nevoia participării copilului la îngrijirea fraților mai mici.

5. Înscrierea la școală

Grădiniță

Centrul de zi Țara Minunilor va începe activitățile într-o clădire renovată în Aprilie. 10 copii de pe rampă vor merge la această grădiniță.

Clasa 0

Am primit solicitări de la familiile din Pata Rât să le ajutăm cu înscrierea a 14 copii de vârstă pre-școlară la școlile din oraș pe care aceștia le-au ales. Lista și solicitările au fost trimise Inspectoratului Școlar Județean pe 12 martie 2015.

A doua șansă

În programul "Șansa a doua" s-au înscris 26 de adulți și 43 de tineri. Din toate cele 4 comunități au fost create 5 grupe, din care 3 formate din copii de pe rampă și

două cu adulți. Listele au fost preluate de Asociația Christiana, asociație acreditată de Inspectoratul Școlar pentru a desfășura astfel de cursuri de pregătire.

Pentru a stabili și clarifica detaliile privitoare la modul de organizare a activităților am avut trei întâlniri cu reprezentanții Asociației. Activitățile educative vor avea loc la Unitatea Mobilă după ora 4 după masă. Prima întâlnire cu cei înscriși la cursuri va avea loc în ultima săptămână a lunii, la Unitatea Mobilă. În perioada aprilie-august angajații Asociației Christiana vor desfășura loc activități de pregătire pentru următorul an școlar, 2015-2016.

6. Susținerea frecventării școlii pentru copiii deja înscriși

Organizatorii comunitari se vor asigura că în fiecare dimineață copiii din cele 4 comunități vor merge la autobuzul pentru școală. Vor fi evaluate nevoile materiale ale familiilor, iar cei care au nevoie vor primi sprijin pentru a-și trimite copiii la școală (ex. haine, încălțăminte, rechizite etc).

7. Organizarea și realizarea de activități educative pentru tineri

Cel puțin 100 de copii vor participa la *activitățile extracuriculare*, activități oferite de școli și alte instituții publice, în primul an de proiect: meditații, muzică, dans, sporturi (fotbal, atletism și arte marțiale) organizate în diferite locații în oraș. Când Centrul de Tranzit pentru Tineret (TYC) va fi gata activitățile vor fi organizate acolo. Pentru copii care vor participa la aceste activități vor fi oferite și mese calde (pentru aproximativ 50 de copii pe zi). Cei înscriși în activități sportive (aproximativ 70 de copii) vor primi echipament.

Membrii echipei de educație (Ioana și Ljubomir) și echipa de facilitatori comunitari (Alex și Vlad) au fost invitați să participe la a doua întâlnire "*Let's play Europe! Discriminare și incluziune socială*" care a avut loc anul acesta în 27 februarie 2015. *Ei au facilitat discuțiile și dinamica de grup ca parte din activitățile de creștere a gradului de conștientizare desfășurate în cadrul proiectului.* Tema generică a discuției a fost discriminarea și excluziunea socială cu accent pe conștientizare și afirmarea drepturilor fundamentale, asistența socială a celor care nu sunt implicați în nicio formă de educație, angajare sau formare (NEETS), susținerea și incluziunea socială a minorităților etnice, persoane cu dizabilități și alte grupuri vulnerabile. La dezbateri au participat 40 de elevi și reprezentanți în Consiliul Județean al Elevilor și 5 profesori.

Întâlnirea a fost structurată în două faze: în prima fază în care, prin tehnici psihodramatice și metode de intervenție în grupuri, participanții au aflat despre sociometrie și schimb de roluri și a doua parte, o dezbateri deschisă urmată de împărtășirea unor experiențe personale legate de tipurile de excluziune socială și de alte feluri, toate prezentate în context. Reacțiile elevilor au fost foarte pozitive în ceea ce privește metodele de creștere a gradului de conștientizare pe teme principale și cu privire la contextul asertiv și comunicarea participativă a celor

implicați. Gradul de interes pentru organizarea de activități pe tema incluziunii sociale a fost foarte ridicat.

Inițiativa "Let's play Europe!" a fost lansată de o inițiativă mixtă a Agenției Regionale de Dezvoltare Locală, prin Centrul European Regional Transilvania Direct Nord în parteneriat cu Federația SHARE Cluj-Napoca, Primăria Municipiului Cluj-Napoca, Facultate de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării, Secția de Jurnalism și Radioul Online al Universității Babeș-Bolyai. În fiecare lună, studenți și elevi au posibilitatea să dezbate teme interesante pentru generația lor. Scopul acestor reuniuni este să identifice mecanismele prin care tinerii clujeni dezbate teme interesante pentru ei pentru a propune soluții și pentru a dezvolta inițiative.

Evenimentele acestei inițiative pot fi urmărite pe site-ul Centrului

<http://europedirect.nord-vest.ro/> sau pe facebook

<https://www.facebook.com/europedirect.cluj> și sunt aliniate priorităților de comunicare ale Comisiei Europene și agendei Președintelui Juncker cu privire la oportunitățile de angajare, dezvoltare, echitate și schimbări democratice.

Partenerii din comunitatea Coastei au semnalizat nevoia unei colaborări în ceea ce privește *sportul și activitățile educative pentru adolescenții din comunitate*. Motivele care au stat în spatele acestei solicitări sunt legate de semne ale abandonului școlar, lipsa oportunităților de practicare a unor sporturi și nevoile lor direct exprimate pentru participarea la activități sportive. După o serie de discuții cu copii au fost identificate activitățile preferate: fotbal și box. Discuțiile ulterioare au dovedit că este important să găsim antrenorii potriviți pentru fiecare sport, căci, pe lângă componenta de activitate fizică, de mișcare, este și un proces prin care copii și tinerii învață disciplina și auto-disciplina.